

8. ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ВЕКТОР МОДЕРНІЗАЦІЇ ОСВІТИ В БАНКІВСЬКІЙ СПРАВІ, ФІНАНСОВОМУ БІЗНЕСІ ТА СТРАХУВАННІ

Алексеев Л. М.

*д.е.н., професор, професор кафедри управління та адміністрування
Івано-Франківський навчально-науковий інститут менеджменту
Західноукраїнського національного університету*

Тулай О. І.

*д.е.н., професор, завідувач кафедри міжнародних відносин і дипломатії
Західноукраїнський національний університет*

КОНЦЕПТ РЕГУЛЯТОРНОЇ ПАРАДИГМИ КОМУНІКАТИВНОСТІ РИНКІВ КАПІТАЛУ В УМОВАХ ІНСТИТУЦІЙНОЇ ІНКОНГРУЕНТНОСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

Європейська інтеграція є стратегічним вектором розвитку, що вимагає не лише політичної волі, але й повного прийняття та імплементації фінансового *Acquis Communautaire* Європейського Союзу [1; 2; 3]. Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку (НКЦПФР) визначена як фінансова інституція цього процесу, головною метою якого є зміцнення фінансового сектору та підвищення його стійкості [4]. Це вимагає розробки цілісної архітектонічної моделі інфраструктури ринків капіталу (ІРК), яка б одночасно мінімізувала системні ризики та підтримувала технологічні інновації майбутнього відновлення економіки.

Кінцевою метою архітектонічного перепроєктування є досягнення сумісності інфраструктури ринків капіталу (ІРК) України з європейськими стандартами [5]. Це є передумовою для повноцінного входження до європейських інфраструктурних платформ, таких як Target2-Securities (T2S) та реєстри даних ESMA. Інтеграція в європейський фінансовий простір вимагає повного засвоєння трьох ключових актів, які формують каркас сучасного ринку капіталу: CSDR, EMIR та MiFID II. Вважаємо, що такий комплексний та структурований підхід до реформ забезпечить відновлення довіри міжнародних інвесторів, що є запорукою успішної євроінтеграції.

Для забезпечення стратегічного планування, необхідно розмежувати два ключові поняття: регуляторна гармонізація (*transposition*) – це юридичний процес адаптації національного законодавства до вимог ЄС; архітектоніка – структурне перепроєктування ІРК, що охоплює не лише законодавчі зміни, але й операційну стійкість, технологічну модернізацію та інституційне забезпечення. Візія повинна створювати матрицю розвитку, а не розрізнені нормативно-правові зміни. Застосування методології проведення деталізованого аналізу розбіжностей (*Gap Analysis*) між існуючою архітектурою ІРК України та вимогами європейського *Acquis* є актуальним.

В умовах інституційної інконгруентності євроінтеграції стратегічні пріоритети НКЦПФР чітко орієнтовані на трансформацію українського ринку капіталу в прозору та регульовану систему, сумісну зі стандартами ЄС. Європейська комісія оприлюднила Звіт у межах Пакета розширення ЄС-2025, за результатами якого Україна отримала позитивну оцінку за результатами у всіх 36 розділах і це свідчить про те, що НКЦПФР неухильно дотримується дорожньої карти євроінтеграції [6]. Це є необхідною передумовою для залучення міжнародних інституційних інвестицій, які покладаються на відповідність юрисдикції стандартам MiFID II та MAR.

Розвитку інфраструктури ринків капіталу сприятиме ініціатива застосування індивідуальних інвестиційних рахунків (ІР) для мобілізації внутрішнього капіталу (1 трлн грн), забезпечення фінансової інклюзії (через «Дію») та підготовки ринку до великої приватизації (акції держкомпаній). Цей інструмент має також довгостроковий вплив на недержавну пенсійну систему, створюючи перевірений ринок корпоративних паперів.

Облігації внутрішньої державної позики (ОВДП) є найбільш привабливим та безпечним інструментом на ринку, але їхня домінація створює «ефект витіснення» для корпоративних цінних паперів. Загальний обіг облігацій внутрішньої державної позики (ОВДП) перевищив 1,89 трлн грн. Протягом 2025 року обсяг інвестицій юридичних і фізичних осіб в ОВДП зріс на 27,5% порівняно з жовтнем 2024 року [7]. НКЦПФР прагне створити умови, за яких громадяни зможуть інвестувати у реальний бізнес на рівних умовах з ОВДП. НКЦПФР застосовує поетапний підхід: ІР спочатку формують ліквідний ринок акцій державних і приватних компаній та створюють історію торгів цими паперами. Цей етап дасть змогу визначити, які цінні папери є достатньо безпечними та стабільними для подальшого вкладення коштів недержавних пенсійних фондів. Таким чином, пенсійні ресурси будуть підключені до ринку капіталу лише після того, як його інфраструктура та ліквідність будуть верифіковані через ІР.

НКЦПФР впроваджує механізми моніторингу та прозорості. Нові правила щодо розкриття правочинів керівників (PDMR) та авторизація рейтингових агентств відповідно до *acquis* ЄС забезпечують цілісність ринку, запобігаючи інсайдерським зловживанням і надаючи інвесторам надійні оцінки ризику [8]. Постійне оновлення списку SCAM-проектів (454 кейси) слугує захисним бар'єром, особливо важливим в очікуванні нових роздрібних інвесторів.

З метою підвищення прозорості корпоратизації державних і комунальних підприємств, НКЦПФР затвердила нове Положення про порядок здійснення емісії та реєстрації випуску акцій. Цей документ уніфікує процедуру, забезпечуючи, що обіг акцій дозволяється лише після їх реєстрації Комісією та присвоєння міжнародних ідентифікаційних кодів (ISIN-кодів). Нововведенням є повна електронізація процедури: уся комунікація з регулятором, включаючи подання документів, здійснюється виключно через електронний кабінет у Комплексній інформаційно-комунікаційній системі (KIC) НКЦПФР. Це спрощує процедуру, скорочує час та витрати, а також робить процес приватизації більш прогнозованим. Внесення державного або комунального

майна до статутного капіталу здійснюється за балансовою вартістю без додаткової оцінки, що прискорює створення нових акціонерних товариств.

Підсумовуючи зазначимо, що важливою ознакою сучасного регуляторного етапу є синхронізоване введення в дію НКЦПФР важливих нормативних актів з 1 січня 2026 року. Це створює цілісний регуляторний пакет, спрямований на підвищення довіри інвесторів, як внутрішніх, так і зовнішніх. Паралельно відбувається оновлення правил для сертифікатів фонду операцій з нерухомістю (ФОН). НКЦПФР оновлює відповідне положення для створення більш гнучкого інструменту. Розміщення сертифікатів ФОН може відбуватися як самостійно емітентом, так і через андеррайтера. Ці зміни дозволять перехід права власності на цінний папір на будь-якій стадії життєвого циклу об'єкта нерухомості. Це має важливе значення для бізнесу, що планує релокацію з тимчасово окупованих або прифронтових територій, оскільки гнучкий інструмент інвестування в нерухомість може значно пришвидшити відновлення діяльності після переміщення.

Список використаних джерел:

1. Pauline Avril, Peter Mc Quade, Cosimo Pancaro, Alessio Reghezza. Geopolitical risk, bank lending and real effects on firms: evidence from the Russian invasion of Ukraine. URL: <https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/scpwps/ecb.wp3143~d7ecb940a5.en.pdf?b2d269fcbe445ba86329c5e5bccf70f4b>
2. Annalisa Ferrando, Sara Lamboglia, Eric Offner. Monetary policy transmission to investment: evidence from a survey on enterprise finance. *Working Paper Series*. 2025. № 3159 50 p.
3. Gunter Coenen, Falk Mazelis, Roberto Motto, Annukka Ristiniemi, Frank Smets, Anders Warne, Raf Wouters. Inflation and monetary policy in medium-sized NewKeynesian DSGE models. URL: <https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/scpwps/ecb.wp3137~e458bce069.en.pdf?21ef9a4cec0ab8309599723ddaa9af28>
4. Tulai O., Alekseyenko L., Dmytryshyn M., Yatsukh R., Zapolskyi O., Bilan O. (2025). Adaptive Information of the Financial System to the Challenges of Global Uncertainty. In: Hamdan, R.K. (eds) *Tech Fusion in Business and Society . Studies in Systems, Decision and Control*, vol 234. Springer, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-031-84636-6_14
5. Alekseyenko L., Tulai O., Dmytryshyn M., Stetsko M., Kvasnytsia O., Vilchynskyi V. (2024). Information Assistance for Regulation of Financial Market Business Intelligence in the Context of Global Reset. In: Hamdan, A. (eds) *Achieving Sustainable Business Through AI, Technology Education and Computer Science. Studies in Big Data*, vol 163. Springer, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-031-73632-2_58
6. Звіт Єврокомісії: Україна отримала найвищу оцінку за останні три роки. URL: <https://www.nssmc.gov.ua/zvit-ievrokomisii-ukraina-otrymala-naivvyshchu-otsinku-za-ostanni-try-roky/>

7. Українці встановили рекорд інвестицій в облігації внутрішньої державної позики. URL: <https://www.nssmc.gov.ua/ukraintsi-vstanovyly-rekord-investytsii-v-oblihotsii-vnutrishnoi-derzhavnoi-pozyky/>

5. НКЦПФР розробила Порядок розкриття інформації про правочини керівників: стартує обговорення з ринком. URL: <https://www.nssmc.gov.ua/nktspr-rozrobila-poriadok-rozkryttia-informatsii-pro-pravochyny-kerivnykiv-startuie-obhovorennia-z-rynkom/>

Богашко І. О.

Філологія, 3 курс бакалаврат

Український державний університет імені Михайла Драгоманова

Богашко О. Л.

к.е.н., доцент кафедри маркетингу, менеджменту та управління бізнесом

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

ЄВРОПЕЙСЬКІ МОДЕЛІ МОДЕРНІЗАЦІЇ ОСВІТИ ЯК ОСНОВА ЕКОНОМІЧНОГО ТА ІНСТИТУЦІЙНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

Освіта виступає ключовим чинником формування людського капіталу, інноваційного потенціалу й конкурентоспроможності держави. Для України, яка обрала курс на європейську інтеграцію, модернізація системи професійної та вищої освіти є не лише внутрішньою потребою, але й умовою вступу в європейський освітній простір і глобальні економічні структури. Сучасні виклики, технологічні зрушення, зміни на ринку праці, демографічні тенденції, необхідність забезпечення сталого розвитку – змушують переосмислювати підходи до управління освітою, її змісту, форм, стратегій розвитку.

Європейські системи професійної освіти й навчання ґрунтуються на принципах гнучкості, дуальності, тісної співпраці з роботодавцями та стандартизації результатів навчання. У значній частині країн ЄС, зокрема Німеччині, Австрії, Данії, Нідерландах, розвинута дуальна модель, яка поєднує навчання в закладі освіти із виробничою практикою на підприємстві. Європейські освітні системи активно впроваджують цифрові інструменти і дистанційні форми навчання, що значно розширює доступ до професійної підготовки та підвищує її якість (табл. 1). Цифровізація також сприяє розвитку змішаних форматів та індивідуалізації освітніх траєкторій. Професійна освіта стає багаторівневою, модульною та мобільною [1].

Українська система, попри помітний прогрес, потребує подальшого розвитку цифрової інфраструктури, оновлення кадрового потенціалу й створення дієвих механізмів співпраці з роботодавцями.

Зважаючи на роль вищої освіти у формуванні висококваліфікованих кадрів та інноваційного потенціалу, державне регулювання виступає стратегічним інструментом соціально-економічного розвитку. За висновками О. Мельникової та Ю. Олійник, освітня політика повинна не лише забезпечувати якість освітніх послуг, а й сприяти збалансуванню інтересів суспільства, бізнесу та